

Neljapäev, 18. aprill 2019

I

(Resolutsioonid, soovitusel ja arvamused)

RESOLUTSIOONID

EUROOPA PARLAMENT

P8_TA(2019)0422

Olukord Hiinas, eelkõige seoses usu- ja rahvusvähemustega

Euroopa Parlamendi 18. aprilli 2019. aasta resolutsioon Hiina ning eelkõige usu- ja etniliste vähemuste olukorra kohta (2019/2690(RSP))

(2021/C 158/01)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone olukorra kohta Hiinas, eriti 26. novembri 2009. aasta resolutsiooni Hiina kohta: vähemuste õigused ja surmanuhtluse rakendamine ⁽¹⁾, 10. märtsi 2011. aasta resolutsiooni Kashgari (Xinjiangi Uiguuri autonoomne piirkond, Hiina) olukorra ja kultuuripärandi kohta ⁽²⁾, 15. detsembri 2016. aasta resolutsiooni Larung Gari Tiibeti budismi akadeemia ja Ilham Tohti juhtumite kohta ⁽³⁾, 12. septembri 2018. aasta resolutsiooni ELi ja Hiina suhete seisuga kohta ⁽⁴⁾ ja 4. oktoobri 2018. aasta resolutsiooni uiguuride ja kasahhide massilise meelevaldse kinnipidamise kohta Xinjiangi Uiguuri autonoomses piirkonnas ⁽⁵⁾,
- võttes arvesse 2003. aastal käivitatud ELi ja Hiina strateegilist partnerlust ja komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 22. juuni 2016. aasta ühisteatist „ELi uue Hiinat käsitleva strateegia elemendid“ (JOIN(2016)0030),
- võttes arvesse välisasjade nõukogu poolt 24. juunil 2013. aastal vastu võetud ELi suuniseid usu- ja veendumusvabaduse edendamise ja kaitsmise kohta,
- võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 12. märtsi 2019. aasta ühisteatist „ELi ja Hiina suhete strateegilised väljavaated“ (JOIN(2019)0005),
- võttes arvesse 9. aprillil 2019 toimunud ELi ja Hiina 21. tippkohtumisel tehtud ühisavaldust,
- võttes arvesse 1995. aastal käivitatud ELi ja Hiina inimõigustealast dialoogi ja selle 37. vooru, mis toimus 1. ja 2. aprillil 2019 Brüsselis,
- võttes arvesse Hiina Rahvavabariigi põhiseaduse artiklit 36, millega tagatakse kõigile kodanikele õigus usuvabadusele, ning artiklit 4, millega kaitsakse vähemusrahvuste õigusi,

⁽¹⁾ ELT C 285 E, 21.10.2010, lk 80.

⁽²⁾ ELT C 199 E, 7.7.2012, lk 185.

⁽³⁾ ELT C 238, 6.7.2018, lk 108.

⁽⁴⁾ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2018)0343.

⁽⁵⁾ Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2018)0377.

Neljapäev, 18. aprill 2019

- võttes arvesse 16. detsembri 1966. aasta kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti, mille Hiina allkirjastas 1998. aastal, kuid ei ole seda ratifitseerinud,
 - võttes arvesse 1948. aasta inimõiguste ülddeklaratsiooni,
 - võttes arvesse ÜRO rassilise diskrimineerimise likvideerimise komitee Hiinat puudutava ülevaate lõppjäreldotsi,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 135 lõiget 5 ja artikli 123 lõiget 4,
- A. arvestades, et oma inimõiguste ja demokraatia strateegilises raamistikus ja tegevuskavas töötab EL, et inimõigusi, demokraatiat ja õigusriigi põhimõtet järgitakse eranditult kõigis tema välistegevuse valdkondades ning et EL asetab inimõigused kõigi kolmandate riikide, kaasa arvatud strateegiliste partneritega sõlmitud suhete keskmesse; arvestades, et need küsimused peaksid jääma ELi ja Hiina pikaajalistes suhetes keskele kohale, kooskõlas ELi võetud kohustusega toetada neidsamu väärtusi oma välistegevuses ning Hiina väljendatud huviga oma arenguteel austada inimõigustega seonduvat rahvusvahelist õigust ja standardeid;
- B. arvestades, et Hiina on toonud edukalt vaesusest välja 700 miljonit inimest, kuid et alates president Xi Jinpingi võimuletulekust 2013. aasta märtsis on inimõiguste olukord Hiinas jätkuvalt halvenenud ning valitsuse vaenulikkus rahumeelse teisitimõtleamise, sõna- ja usuvabaduse ning õigusriigi põhimõtte suhtes on suurenenud; arvestades, et Hiina ametivõimud on kinni pidanud ja vastutusele võtnud sadu inimõiguste kaitsjaid, juriste ja ajakirjanikke;
- C. arvestades, et uute, 1. veebruaril 2018 jõustunud usuküsimusi käsitlevate õigusnormidega kehtestatakse usulistele rühmitustele ja nende tegevusele suuremad piirangud ning sunnitakse neid veelgi hoolikamalt järgima partei poliitikat; arvestades, et usu- ja südametunnistusevabadus on jõudnud suurimasse madalseisu alates majandusreformide alustamisest ja Hiina avanemisest 1970. aastate lõpus; arvestades, et usuvangide arv Hiinas on üks maailma suurimaid;
- D. arvestades, et kuigi Püha Tooli ja Hiina valitsuse vahel saavutati 2018. aasta septembris kokkulepe seoses piiskoppide nimetamisega Hiinas, puutuvad kristlikud usukogukonnad Hiinas kokku kasvavate repressioonidega, kusjuures sihikule on võetud kristlased nii põrandaalustes kui ka riigi sanktsioneeritud kirikutes, kus usklikke ahistatakse ja kinni peetakse, kirikuid lammutatakse, ususümboloid konfiskeeritakse ja kristlikke kogunemisi laioli aetakse; arvestades, et mõnes provintsis ei luba Hiina ametivõimud alla 18-aastastel isikutel osaleda usulistes toimingutes; arvestades, et 2018. aasta septembris keelustas Hiina Zioni kiriku – Hiina suurima kirikukoguduse, kuhu kuulub üle 1 500 liikme;
- E. arvestades, et olukord Xinjiaangi piirkonnas, kus elab 10 miljonit uiguuri moslemit ja etnilist kasahhi, on kiiresti halvenenud, kuna Xinjiaangi stabiilsus ja kontroll selle piirkonna üle on tõusnud Hiina ametivõimude üheks tähtsamaks prioriteediks, mille ajendiks on nii uiguuride Xinjiaangis toime pandud või väidetavalt Xinjiaangiga seotud perioodilised terrorirünnakud kui ka Xinjiaangi Uiguuri autonoomse piirkonna strateegiline asukoht majandusvööndi ja maanteeade algatuse jaoks; arvestades, et teadete kohaselt on Xinjiaangi laagrisüsteemi laiendatud ka Hiina teistesse osadesse;
- F. arvestades, et on kehtestatud kohtuvälise kinnipidamise programm, mille alusel on ÜRO rassilise diskrimineerimise likvideerimise komitee tsiteeritud hinnangute kohaselt terrorismi ja usuäärmusluse vastu võitlemise ettekäändel ilma süüdistuse või kohtuprotsessita määramata ajaks ja seetõttu meelevaldselt kinni peetud mitukümmend tuhat või koguni üle miljoni uiguuri, kes saavad sunniviisilist poliitilist „ümberõpet“; arvestades, et Xinjiaangi provintsis on välja töötatud poliitika, mis hõlmab rangeid piiranguid usutoimingutele, uiguuri keelele ja kommetele;
- G. arvestades, et välja on töötatud keerukas invasiivse digitaalse järelevalve võrgustik, mis hõlmab näotuvastustehnoloogiat ja andmete kogumist;
- H. arvestades, et Hiina valitsus on lükanud tagasi isikute sunniviisilist või tahtevastast kadumist käsitleva ÜRO tööühma, ÜRO inimõiguste ülemvoliniku ja teiste ÜRO erimenetluste volitatud esindajate arvukad taotlused saata Xinjiaangi sõltumatud uurijad;

Neljapäev, 18. aprill 2019

- I. arvestades, et olukord Tiibetis on viimastel aastatel halvenenud vaatamata majanduskasvule ja taristu arendamisele ning et Hiina valitsus piirab julgeoleku ja stabiilsuse ettekäändel mitmesuguseid inimõigusi ja ründab lakkamatult tiibeti identiteeti ja kultuuri;
- J. arvestades, et viimaste aastate jooksul on Tiibetis lisandunud järelevalve- ja kontrollimeetmeid, samuti on sazenenud meelevaldse kinnipidamise, piinamise ja väärkohtlemise juhtumid; arvestades, et Hiina valitsus on loonud Tiibetis keskkonna, kus riigivõimul puuduvad igasugused piirid, valitseb hirmuõhkkond ning avaliku ja eraelu igat aspekti rangelt kontrollitakse ja reguleeritakse; arvestades, et Tiibetis võidakse vähimatki vägivaldatut protesti või kriitilist avaldust riigi etniliste või usuvähemuste poliitika suhtes pidada „lahkulöömist õhutavaks“ ja seetõttu selle eest karistada; arvestades, et pääs Tiibeti autonoomsesse piirkonda on praegu piiratum kui kunagi varem;
- K. arvestades, et 2009. aastast alates on väga suur hulk tiibetlasi (enamasti mungad ja nunnad) end teadete kohaselt põlema süüdanud, et protesteerida Hiina piirava poliitika vastu Tiibetis ning toetada dalai-laama tagasitulekut ja usuvabaduse õigust Sichuani provintsi Aba/Ngawa maakonnas ja Tiibeti kiltmaa muudes osades; arvestades, et viimase aasta jooksul ei ole Tiibeti kriisi lahendamisel edusamme tehtud;
 1. on sügavalt mures üha repressiivsema režiimi pärast, mille all kannatavad paljud Hiina usu- ja etnilised vähemused, eelkõige uiguurid, kasahhid, tiibetlased ja kristlased, ja millega veelgi piiratakse põhiseaduslikke tagatise seoses nende vähemuste õigusega oma kultuurilisele väljendusvabadusele, usuvabadusele, sõna- ja väljendusvabadusele ning rahumeelsele kogunemis- ja ühinemisvabadusele; nõuab, et ametivõimud neid põhiõigusi austaksid;
 2. palub Hiina valitsusel viivitamata lõpetada uiguuride, kasahhide ja tiibetlaste meelevaldsed kinnipidamised, mis toimuvad ilma mingi süüdistuseta, kohtumõistmiseta või süüdimõistva otsuseta, sulgeda kõik laagrid ja kinnipidamiskeskused ning viivitamata ja tingimusteta vabastada kinni peetavad;
 3. nõuab, et viivitamata vabastataks meelevaldselt kinni peetud isikud ja meelsusvangid, sealhulgas Falun Gongi harrastajad, ja lõpetataks inimeste kadunuks jääma sundimine, ning nõuab, et kõik need isikud saaksid endale valida seadusliku esindaja, kohtuda oma perega ja kasutada arstiabi ning et nad saaksid lasta oma juhtumeid uurida;
 4. kutsub Hiina valitsust üles viivitamata vabastama järgmised isikud: uiguurid, sealhulgas Ilham Tohti, Tashpolat Tiyip, Rahile Dawut, Eli Mamut, Hailaite Niyazi, Memetjan Abdulla, Abduhelil Zunun ja Abdukerim Abduweli; isikud, keda kiusatakse nende usuliste veendumuste pärast, sealhulgas Zhang Shaojie, Hu Shigen, Wang Yi ja Sun Qian; tiibeti aktivistid, kirjanikud ja usutegelased, kellele on esitatud kriminaalsüüdistus või kes on vangistatud sõnavabaduse õiguse kasutamise eest, sealhulgas Tashi Wangchuk ja Lobsang Dargye;
 5. nõuab Rootsi raamatukirjastaja Gui Minhui ning Kanada kodanike Michael Spavori ja Michael Kovrigi viivitamatut vabastamist;
 6. nõuab, et Hiina valitsus teeks Xinjiangis kadunud isikute perekondadele kättesaadavaks täielikud andmed nende isikute kohta;
 7. palub Hiina ametivõimudel lõpetada kristlaste koguduste ja organisatsioonide vastased kampaaniad ning kristlike pastorite ja preestrite ahistamine ja kinnipidamine ning kirikute sundlammutamine;
 8. kutsub Hiina ametivõime üles austama tiibetlaste keelelisi, kultuurilisi, usulisi ja muid põhivabadusi ning mitte rakendama asustuspoliitikat, mis soosib hiinlasi ja seab tiibetlased ebasoodsamasse olukorda, ega sundima Tiibeti nomaade loobuma oma traditsioonilisest eluviisist;
 9. mõistab hukka „patriootliku hariduse“ kontseptsiooni järgivad kampaaniad, sealhulgas meetmed kontrolli saavutamiseks Tiibeti budistlike kloostrite üle; peab murettekitavaks, et Hiina kriminaalõigust kuritarvitatakse tiibetlaste ja budistide tagakiusamiseks, kuna nende usuline tegevus võrdsustatakse separatismiga; taunib asjaolu, et Tiibetis on budismi praktiseerimise tingimused pärast 2008. aasta märtsis toimunud Tiibeti meelevaldusi tunduvalt halvenenud, kusjuures Hiina valitsus on hakanud jõulisemalt rakendama „patriootlikku haridust“;

Neljapäev, 18. aprill 2019

10. nõuab, et Hiina ametivõimud järgiksid kõigi Hiina kodanike põhiseadusega tagatud õigust usuvabadusele;
11. tuletab meelde, kui oluline on, et EL ja liikmesriigid tõstaksid igal poliitilisel tasandil Hiina ametivõimudega suheldes inimõiguste rikkumise küsimuse, võttes arvesse ELi võetud kohustust esitada Hiinale oma tugev, selge ja ühtne seisukoht, kasutades selleks muu hulgas iga-aastasest inimõigustealast dialoogi, strateegilist dialoogi, kõrgetasemelist majandusdialoogi ja tippkohtumist ning järgmist Euroopa ja Aasia tippkohtumist;
12. toonitab, et kuigi EL ja Hiina kinnitasid pärast ELi ja Hiina 21. tippkohtumist tehtud ühisavalduses veel kord, et kõik inimõigused on universaalsed, jagamatud, üksteisest sõltuvad ja omavahel seotud, peaks EL nõudma, et Hiina ka sellele vastavalt tegutseks; peab taunitavaks, et 9. aprillil 2019 toimunud ELi ja Hiina tippkohtumisel oli inimõiguste probleem jälle kord vähetähtsal kohal; on seisukohal, et kui ELi ja Hiina tippkohtumisel jääb inimõiguste käsitus nõrgaks, peaksid nõukogu, Euroopa välisteenistus ja komisjon keelduma seda teemat üldse päevakorda võtmast ja esitama selle kohta eraldi teatise, milles sisalduks sisuline hinnang olukorrale ja põhjus, miks ei saa kokku leppida selle küsimuse tugevamas kajastamises;
13. kutsub ELi liikmesriike üles takistama ELi territooriumil Hiina ametivõimude püüdeid turgi kogukondade liikmete, tiibetlaste ning muude usu- ja etniliste rühmade liikmete ahistamiseks eesmärgiga sundida neid tegutsema pealekaebajatenä, sundida neid Hiinasse tagasi pöörduma või sundida neid vaikima;
14. kutsub Hiina ametivõime üles võimaldama ajakirjanikele ja rahvusvahelistele vaateleajatele, sealhulgas ÜRO inimõiguste ülemvolinikule ja ÜRO erimenetluste esindajatele vaba, sisulise ja takistamatu pääsu Xinjiaangi provintsi ja Tiibeti autonoomsesse piirkonda; nõuab, et EL ja liikmesriigid võtaksid ÜRO Inimõiguste Nõukogu järgmisel istungil juhtrolli, et võetaks vastu resolutsioon teabekogumissiooni saatmise kohta Xinjiaangi;
15. kutsub Hiina valitsust üles tagama Hiina põhiseaduses sätestatud kodanikuõiguste piiranguteta järgimise, pidades eelkõige silmas artiklit 4, millega kaitstakse rahvusvähemuste õigusi, artiklit 35, millega kaitstakse sõna-, ajakirjandus-, kogunemis-, ühinemis-, rongkäigu- ja meelevaldamisvabadust, artiklit 36, millega tunnustatakse õigust usuvabadusele, ja artiklit 41, millega tagatakse õigus kritiseerida mis tahes riigiorganit või -ametnikku ja teha nende kohta ettepanekuid;
16. kutsub Hiinat üles ratifitseerima kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti;
17. nõuab, et Hiina võimaldaks ELi diplomaatidele, ajakirjanikele ja kodanikele piiranguteta pääsu Tiibetisse, järgides vastastikkuse põhimõtet, kuna Hiina reisijatel on juba vaba ja avatud pääs kogu ELi liikmesriikide territooriumile; nõuab, et ELi institutsioonid kaaluksid ELi ja Hiina viisalihtsustuslepingu aruteludes põhjalikult Tiibetisse pääsu võimaldamise küsimust;
18. väljendab pettumust, et ELi ja Hiina inimõigustealase dialoogi 37. voor ei andnud märkimisväärseid tulemusi; peab kahetsusväärseks, et Hiina delegatsioon ei osalenud 2. aprillil dialoogi jätkuosas, mis oli ette nähtud arvamuste vahetuseks kodanikuühiskonna organisatsioonidega;
19. nõuab, et komisjoni asepresident ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja, Euroopa välisteenistus ja liikmesriigid jälgiksid hoolikamalt murettekitavat inimõiguste olukorda Xinjiaangis, sealhulgas valitsuse repressioonide ja järelevalve suurenemist, ning protesteeriksid inimõiguste rikkumiste vastu Hiinas nii eraviisiliselt kui ka avalikult;
20. kutsub nõukogu üles kaaluma sihipäraste sanktsioonide kehtestamist Xinjiaangi Uiguuri autonoomses piirkonnas repressioonide eest vastutavate ametiisikute vastu;
21. nõuab, et EL, selle liikmesriigid ja rahvusvaheline kogukond peataksid kõigi nende kaupade ja teenuste ekspordi ja tehnosirde, mida Hiina kasutab oma küberseire ja ennustava profiilianalüüsi seadmete laiendamiseks ja parandamiseks; on sügavalt mures selle pärast, et Hiina ekspordib juba praegu sellist tehnoloogiat maailma autoritaarsetele riikidele;

Neljapäev, 18. aprill 2019

22. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning Hiina Rahvavabariigi valitsusele ja parlamendile.
